

De toekomst van het gasnet in Vlaanderen

Samenvatting

Voorliggende nota bevat een verslag van de hoorzitting die het secretariaat van de Minaraad organiseerde over de door de Vlaamse Nutsregulator uitgebrachte "[Studie toekomst aardgasnetten](#)".

De hoorzitting toont de fundamentele spanning tussen een kapitaalintensief aardgasdistributienet, ontworpen voor langdurig gebruik, en het klimaatbeleid dat inzet op een uitfasering van fossiele brandstoffen. Europese regelgeving en het Vlaams Regeerakkoord maken duidelijk dat een beleidskader voor de afbouw van het gasnet onvermijdelijk is.

De VNR-studie toont aan dat het gasverbruik sneller daalt dan het aantal aansluitingen, waardoor zonder sturing een grotendeels intact net moet worden gefinancierd door steeds minder gebruikers. Enkel een sterk georganiseerde, gebiedsgerichte uitfasering, gekoppeld aan warmteplanning, laat toe om netdelen effectief af te bouwen en kosten te beheersen. Zonder tijdige en expliciete beleidskeuzes dreigen stijgende nettarieven, risico's voor betaalbaarheid en sociale ongelijkheid, en kunnen regulator, netbeheerder en lokale besturen hun rol niet doeltreffend opnemen.

Aanwezigen hoorzitting 5 maart

Secretariaat Minaraad (Jan Verheeke, Stefanie Corens, Beatrijs Dewilde); **VNR** (Annelies Vandermeulen, Jo Demeyere); **VVSG** (Steven Verbanck, Anna De Boeck); **Gezinsbond** (Pieter Ledeganck); **VVP** (Provincie Oost-Vlaanderen – Yanti Ehrentraut); **BBL** (Angelos Koutsis); **Beweging.net** (Sam Apers); **Landelijk Vlaanderen** (Marc Dillen); **Workroom** (Hanne Mangelschots); **Rescoop Vlaanderen** (Tom Stevens); **Vito-EnergyVille** (Pieter Bosmans, Elise Steyaert); **ODE Vlaanderen** (Nathalie Devriendt, Ellen Van Mello); **Agoria** (Charlotte van de Water); **Flux50** (Frederik Loeckx); **KULeuven** (Ruben Baetens); **Fluvius** (Kevin Sleuyter); **VEKA** (Sebastiaan Marien, Rutger Lievens); **secretariaat SERV** (Julien Matheys, Annemie Bollen); **Verso** (Joost Venken).

Verontschuldigd hoorzitting:

Voka (Yannick Van den Broeck); **ACV** (Thomas Vael); **ACLVB** (Keziban Kurt).

Referentie	26 01	Versie:	2
Stefanie Corens	stefanie.corens@minaraad.be		
<i>Deze briefing is een kennisdocument t.b.v. de raadsorganisaties van de Minaraad. Vermits dit document opgevat wordt als een kennisdocument, bindt het op zich niet de raadsleden of de raadsorganisaties; het document wordt wel aanvaard als informatief achtergronddocument bij verdere raadswerkzaamheden.</i>			
Referentie van wat besproken wordt:	Hoorzitting van donderdag 5/03/2026		

Samenvatting	1
Aanwezigen hoorzitting:	1
Verontschuldigd hoorzitting:	1
1. Context	3
2. Rol en bevoegdheden van de Vlaamse Nutsregulator	3
2.1 Beoordeling van investeringsplannen	3
2.2 Tariefmethodologie	3
3. Studie VNR: toekomst van het aardgasnet in Vlaanderen	4
3.1 Doel en methodologie	4
3.2 Evolutie van verbruik en aansluitingen.....	5
3.3 Uitfaseringsstrategieën	6
3.4 Alternatieven voor het aardgasnet.....	6
3.5. Economische en tarifaire impact	7
4. Vragen & antwoorden	10
4.1 Vragen VNR ter attentie van de Vlaamse beleidsmakers.....	10
4.2 Vragen stakeholders ter attentie van de VNR.....	10
5. Conclusie en toekomstplannen	12
Bibliografie	13
Bijlage: vragen en antwoorden hoorzitting	13
1. Scenariovragen – gasgebruik in 2050	13
2. Uitfasering & beleidskader	13
3. Datalevering door Fluvius.....	13
4. Juridisch kader voor ontmanteling	13
5. Zonaliteit en gebiedsgerichte aanpak.....	14
6. Drempelcriteria	14
7. Afkoppelen zonder alternatief?.....	14
8. Rol van VNR in ontmantelingsplannen	14
9. Elektrificatie vs. biomethaan	14
10. Financiële vragen.....	15
a. Toegelaten inkomsten	15
b. Gemeentebudgetten	15
c. Kosten ontmanteling en afsluiting	15
d. Nettarieven en tariefstructuur	16
e. Stranded assets	16
f. Kostendrijvers	16
11. Nieuwe vragen.....	16
a. Versneld afschrijven	16
b. EU-regels – afkoppelplan & koppeling met elektriciteit	16
c. Netontmantelingsplannen – VEKA.....	16
d. Kwetsbare groepen	17
e. Samenhang gas- en elektriciteitsnetten	17
f. Vlaamse beleidsvisie & urgentie	17
g. Afkoppeling van aansluitingen – hybride warmtepompen.....	18
h. Nieuwe tariefperiode (vanaf 2029)	18
Tabel 1. Percentage van het net dat buiten dienst gesteld kan worden	6
Tabel 2. Evolutie van de nettarieven t.o.v. 2023	8
Figuur 1. Gasfactuur voor huishoudens (13MWh)	9
Figuur 2. Gasfactuur voor niet-residentieel (2900 MWh)	9

1. Context

De hoorzitting past binnen de uitvoering van het Vlaamse en Europese klimaat- en energiebeleid, dat gericht is op de geleidelijke uitfasering van fossiele brandstoffen. In dat kader neemt het aardgasdistributienet een centrale positie in. Het gaat om een zeer kapitaalintensieve en wijdvertakte infrastructuur, met ongeveer 58.000 km leidingen, een hoge aansluitingsgraad (66,5%) en een nog hogere aansluitbaarheid (95%). Tegelijk werd dit net historisch ontworpen voor een lange technische levensduur van ongeveer 50 jaar, terwijl het huidige beleidskader inzet op een decarbonisatie richting 2050. De aanleiding voor de hoorzitting is drieledig:

- Europees kader: artikel 57 van de nieuwe Waterstof- en Gasrichtlijn (EU) 2024/1788 verplicht lidstaten om netontmantelingsplannen te laten opstellen zodra een daling van de gasvraag dit vereist.
- Vlaams beleidskader: het Regeerakkoord 2024–2029 kondigt aan dat Vlaanderen een exitbeleid voor aardgas zal voorbereiden, gekoppeld aan warmteplanning.
- Regulatorische verantwoordelijkheid: de VNR publiceerde eind 2025 het rapport RAPP-2025-28, gebaseerd op een uitgebreide studie van Trinomics en DNV, als startpunt voor beleidsdialogoog.

De hoorzitting vertrekt vanuit een duidelijke beleidsmatige urgentie: het bestaande gasnet werd gebouwd voor langdurig gebruik, terwijl het klimaatbeleid inzet op structurele afbouw. Die spanning vormt de kern van het debat.

2. Rol en bevoegdheden van de Vlaamse Nutsregulator

De Vlaamse Nutsregulator (VNR) lichtte haar rol toe als regulator van een natuurlijk monopolie (Fluvius), met twee centrale bevoegdheden:

2.1 Beoordeling van investeringsplannen

Een eerste bevoegdheid betreft de beoordeling van de investeringsplannen van Fluvius, die tweejaarlijks worden geëvalueerd met een horizon van drie en tien jaar. De meest recente investeringsplannen voor de periode 2026–2035 werden voorwaardelijk goedgekeurd. Daarbij stelt de VNR vast dat Fluvius momenteel een duidelijke “keep-it-running”-strategie hanteert, met een sterke focus op onderhoud en veiligheid, beperkte uitbreiding van het net en zonder concrete plannen voor de ontmanteling van netdelen.

2.2 Tariefmethodologie

Een tweede kernbevoegdheid van de VNR betreft de tariefmethodologie. Het toegelaten inkomen van Fluvius wordt daarbij bepaald op basis van endogene kosten, waaronder CAPEX en OPEX die door Fluvius beïnvloedbaar zijn, en exogene kosten die volledig worden vergoed. Het inkomensplafond is gebaseerd op historische kosten en wordt aangevuld met efficiëntie-

en kwaliteitsprikkelers. De omzetting van het toegelaten inkomen naar nettatarieven gebeurt via verdeelsleutels en geschatte volumes.

De VNR beschikt als regulator over belangrijke hefboomen, maar kan deze slechts beperkt inzetten zolang geen expliciet beleidskader bestaat over de afbouw van het aardgasnet.

3. Studie VNR: toekomst van het aardgasnet in Vlaanderen

In opdracht van de VNR voerden Trinomics en DNV een studie uit naar de toekomst van het Vlaams aardgasdistributienet, met ondersteuning van VEKA en Fluvius¹. De studie analyseert verschillende toekomstpaden voor het net, waaronder de geleidelijke afbouw, het verder gebruik en mogelijke herbestemming. Daarnaast wordt ook het technisch en tarifair reguleringskader onderzocht, in samenhang met de verwachte evoluties van de gasnetten op korte en lange termijn.

De studie biedt een robuust analytisch kader als startpunt om beleidskeuzes te ondersteunen, maar neemt zelf geen normatieve positie in.

3.1 Doel en methodologie

De studie onderzoekt de toekomst van het aardgasdistributienet tot 2050 aan de hand van drie scenario's (laag, midden, hoog), met aannames over:

- Renovatiegraad van gebouwen,
- (Hybride) warmtepompen,
- Warmtenetten,
- Sloop en nieuwbouw,
- Verbod op fossiele ketels (EPBD).

Deze scenario's zijn geen beleidskeuzes op zich, maar analytische instrumenten die verschillende snelheden en graden van beleidssturing verkennen. Ze maken het mogelijk om de impact op gasvraag, netgebruik, kosten en tarieven te beoordelen onder uiteenlopende aannames. Voor alle scenario's wordt uitgegaan van een geleidelijke, lineaire evolutie tussen 2030 en 2050.

Laag scenario – beperkte en trage afbouw

Het lage scenario gaat uit van een tragere afbouw van het aardgasgebruik. De reductie van gasvraag volgt bestaande trends, met beperkte bijkomende beleidsimpulsen en een blijvend relatief hoog aantal aansluitingen. Individuele keuzes van gebruikers staan centraal, waardoor het gasverbruik daalt maar de netinfrastructuur grotendeels in stand blijft. Dit leidt tot een beperkte mogelijkheid tot ontmanteling en tot aanhoudende vaste kosten. [Slides VNR...-Minaraad | PowerPoint]

Middenscenario – beleidsvolgend en realistisch pad

¹ Zij stonden in voor de aanlevering van data.

Het middenscenario wordt door de VNR beschouwd als het meest realistische evolutiepad bij voortzetting van het huidige Vlaamse beleid. Het vertrekt van bestaande doelstellingen en maatregelen uit het Vlaams Energie- en Klimaatplan en de Vlaamse Klimaatstrategie, zonder bijkomende expliciete keuzes over een gebiedsgerichte uitfasering van het gasnet. De gasvraag daalt substantieel tegen 2050, maar niet tot nul, onder meer door resterend gebruik (bv. hybride systemen). Hierdoor blijft ook in 2050 een relevant deel van het distributienet operationeel, met beperkte ontmantelingsmogelijkheden. [Slides VNR...- Minaraad | PowerPoint]

Hoog scenario – versnelde uitfasering

Het hoge scenario veronderstelt een ambitieus en sterk gestuurd beleid, gericht op een verregaande of volledige uitfasering van aardgas tegen 2050, in lijn met de langetermijnklimaatdoelstellingen. [Slides VNR...- Minaraad | PowerPoint]

3.2 Evolutie van verbruik en aansluitingen

Laag scenario – dalend verbruik, beperkte afbouw van aansluitingen

In het lage scenario daalt het aardgasverbruik geleidelijk tegen 2050, maar blijft het aantal aansluitingen relatief hoog. De afname van de gasvraag wordt voornamelijk gedreven door efficiëntiewinsten en individuele keuzes van gebruikers, zonder sterke beleidssturing op afsluiting of gebiedsgerichte uitfasering. Hierdoor blijft het distributienet grotendeels in gebruik, ook al wordt er minder gas per aansluiting afgenomen. Dit scenario illustreert een situatie waarin het net steeds minder intensief wordt benut, terwijl de vaste infrastructuurkosten grotendeels behouden blijven. Alzo moet een krimpende gasvraag gedragen worden door een netwerk dat slechts gedeeltelijk kan worden afgebouwd.

Middenscenario – sterke daling van verbruik, tragere daling van aansluitingen

In het middenscenario daalt het gasverbruik tegen 2050 tot minder dan een derde van het huidige niveau. Het aantal netaansluitingen neemt eveneens af, maar minder snel dan het verbruik, onder meer doordat gebruikers via hybride warmtepompen gedeeltelijk aangesloten blijven op het gasnet. Die combinatie van dalend verbruik en een trager afnemend aantal aansluitingen leidt tot een structureel probleem: de hoge vaste kosten van het gasdistributienet moeten over steeds kleinere gasvolumes worden verdeeld.

Hoog scenario – sterke daling van zowel verbruik als aansluitingen

Het hoge scenario veronderstelt een ambitieus en sterk gestuurd beleidskader, waarbij het aardgasverbruik en het aantal aansluitingen tegen 2050 zeer sterk daalt tot nul.

Conclusies: Uit de scenarioanalyse blijkt dat de evolutie van het aardgasverbruik sneller verloopt dan de afbouw van het aantal aansluitingen, tenzij expliciete beleidskeuzes worden gemaakt. Vooral het verschil tussen het midden- en hoge scenario onderstreept dat beleidssturing op aansluitingen en gebiedsgerichte uitfasering cruciaal is om te vermijden dat een steeds kleiner gasverbruik een grotendeels intact distributienet moet blijven financieren.

3.3 Uitfaseringsstrategieën

Drie benaderingen werden vergeleken:

- Willekeurige afkoppeling,
- Gedeeltelijk georganiseerde afkoppeling,
- Sterk georganiseerde, gebiedsgerichte afkoppeling.

Tabel 1. Percentage van het net dat buiten dienst gesteld kan worden

Share of LD branches phased out	Low scenario	Medium scenario	High scenario
2030	3%	5%	6%
2040	9%	12%	25%
2050	16%	21%	100%

Share of low-pressure branches phased out	Low scenario	Medium scenario	High scenario
2030	0%	0%	0%
2040	0%	0%	0%
2050	0%	0%	100%

Share of LD branches phased out	Low scenario	Medium scenario	High scenario
2030	6%	9%	11%
2040	17%	22%	45%
2050	29%	38%	100%

Conclusies: Alleen een sterk georganiseerde aanpak, gekoppeld aan warmteplanning, laat toe om effectief leidinglengte buiten dienst te stellen. Spontane afkoppeling leidt nauwelijks tot netreductie.

3.4 Alternatieven voor het aardgasnet

Ook wat dit betreft gaat de studie uit van drie scenario's:

Het aardgasnet inzetten voor compatibele gassen

- Biomethaan: groei van ca. 72 GWh (2024) naar ±1 TWh (op 13 TWh) in 2050. Relevant, maar onvoldoende om het volledige net te behouden. Als delen worden afgebouwd, wat dan met net voor biomethaan? Moet dit al dan niet gereserveerd worden voor biomethaan?
- Synthetisch methaan en H₂-bijmenging: economisch en energetisch minder realistisch op distributieniveau. Er is namelijk weinig elektriciteit op overschot en de prijs voor groene waterstof zal (te) hoog zijn. Vraag zit vooral bij industrie dus niet zeker of er vraag voor zal zijn op het distributienet.

Het aardgasnet herbestemmen

- CO₂-transport: technisch meest geschikt, maar beperkte vraag op distributieniveau. 16%, rest te evalueren.
- Waterstof (100%): technisch mogelijk voor beperkte delen, maar lage verwachte vraag en hoge aanpassingskosten. 5% van net, rest te evalueren. 83% zou mogelijk geschikt zijn.
- Waterdistributie: quasi onhaalbaar (verontreiniging, druk²).
- Kabelcollector: potentieel interessant, maar complex en regulatorisch onduidelijk. Tot slot moet ook gekeken worden naar de vraag van deze (vervang)producten.

Het aardgasnet ontmantelen

De ontmanteling van gasdistributieleidingen roept belangrijke beleidsmatige, financiële en juridische vragen op.

- Ervaringen in andere landen lopen sterk uiteen³: sommige landen koppelen ontmanteling expliciet aan warmteplanning, terwijl andere eerder inzetten op het behoud van (delen van) het net voor alternatieve gassen zoals biomethaan. Een geïntegreerde ontmantelingsstrategie op nationale schaal is voorlopig uitzonderlijk.
- De kosten vormen een belangrijke uitdaging. Ruwe ramingen, onder meer door Fluvius, wijzen erop dat het fysiek verwijderen van leidingen zeer kapitaalintensief is (orde van grootte: meerdere miljarden euro⁴), terwijl ook het technisch buiten dienst stellen van netdelen aanzienlijke kosten met zich meebrengt. Het gelijktijdig uitvoeren van ontmantelingswerken aan gasleidingen en technische ingrepen aan andere nutsnetten kan bijdragen tot een beperking van de totale ontmantelingskosten.
- Er bestaat ook juridische onduidelijkheid over de toepasselijke regels. De VLAREMA-regelgeving laat toe om netten die buiten dienst worden genomen ter plaatse in een veilige toestand achter te laten, maar het is onduidelijk hoe deze bepaling concreet moet worden toegepast in het kader van een grootschalige netafbouw. De Europese waterstof- en gasrichtlijn verplicht evenwel lidstaten om ontmantelingsplannen op te stellen voor delen van het gasnet⁵, wat nog moet worden omgezet in Vlaamse regelgeving. Deze plannen moeten publiek geconsulteerd en goedgekeurd worden door de bevoegde autoriteiten, en vragen een duidelijke afstemming met lokale en regionale warmteplannen.

3.5. Economische en tarifaire impact

Ook hier gaat de studie uit van dezelfde drie scenario's en de data aangeleverd door Fluvius.

² Odorant gaat geabsorbeerd worden door leidingwater. Dan zouden de leidingen al vervangen moeten worden, ook druk van het net niet geschikt voor water.

³ Gemiddeld wordt de kost voor ontmanteling waarbij leidingen ter plaatse in de grond blijven geraamd op ongeveer 133.000 euro per kilometer, terwijl volledige verwijdering van de leidingen uit de grond wordt geschat op 250.000 tot 300.000 euro per kilometer. Aangezien grootschalige ontmanteling van gasdistributienetten in de praktijk nog nauwelijks is uitgevoerd en de kosten sterk afhankelijk zijn van lokale omstandigheden en situaties, moeten deze ramingen met de nodige voorzichtigheid worden geïnterpreteerd.

⁴ Fluvius komt met een ruwe schatting van 7,4 mld €

⁵ "De lidstaten zorgen ervoor dat distributiesysteembeheerders netontmantelingsplannen ontwikkelen wanneer een daling van de aardgasvraag wordt verwacht waardoor aardgasdistributienetten of delen daarvan moeten worden ontmanteld". EUROPEES PARLEMENT & RAAD (2024/1788), Art. 57

Kostenstructuur van het aardgasdistributienet

Ondanks het feit dat nieuwe aansluitingen en netuitbreidingen in de toekomst sterk afnemen, blijven de investerings- en afschrijvingskosten (**CAPEX**) van het aardgasdistributienet de komende decennia hoog in alle scenario's. Dit wordt verklaard door de noodzaak om het bestaande net veilig en betrouwbaar te blijven exploiteren en door de hoge, nog niet-afgeschreven boekwaarde van de huidige netactiva.

De jaarlijkse investeringen dalen wel ten opzichte van 2023, maar blijven substantieel: tegen 2030 wordt nog steeds € 91–98 miljoen geïnvesteerd, en zelfs in 2050 varieert dit – afhankelijk van scenario en afbouwstrategie – tussen € 22 en € 100 miljoen. De uitrol van digitale meters tot 2029 speelt hierbij een belangrijke rol. De afschrijvingskosten blijven eveneens hoog: bij ongewijzigde afschrijvingsregels bedraagt in 2050 nog circa 13% van de netto-boekwaarde van 2023 niet-afgeschreven.

Ook de operationele kosten (**OPEX**) dalen, maar minder snel dan het gasverbruik. Ongeveer 60% van de OPEX is variabel en volgt volgens de studie de evolutie van aansluitingen, netlengte en gasverbruik; 40% is vast en zou slechts beperkt dalen. Hierdoor blijven ook bij sterke afbouwscenario's aanzienlijke OPEX bestaan. Zelfs in het hoge scenario zijn er in 2050 nog operationele kosten, omdat het net technisch niet volledig en onmiddellijk kan worden ontmanteld.

Conclusies: De kostenstructuur van het aardgasdistributienet is rigide en kapitaalintensief. Sommige kosten blijven relatief hoog, zelfs bij sterke daling van verbruik en aansluitingen. Zonder geplande of verplichte afkoppelingen kan het net slechts beperkt worden afgebouwd, wat het risico op structureel hoge vaste kosten vergroot.

Nettarieven en gasfactuur

De studie toont dat de kosten van de netbeheerder trager dalen dan het aardgasverbruik. In het middenscenario dalen de kosten tussen 2023 en 2050 met ongeveer 33%, terwijl de gasafname in diezelfde periode met ongeveer 76% afneemt. Dit impliceert dat de nettarieven per aansluiting en per MWh aanzienlijk moeten stijgen om de kosten volledig te dekken.

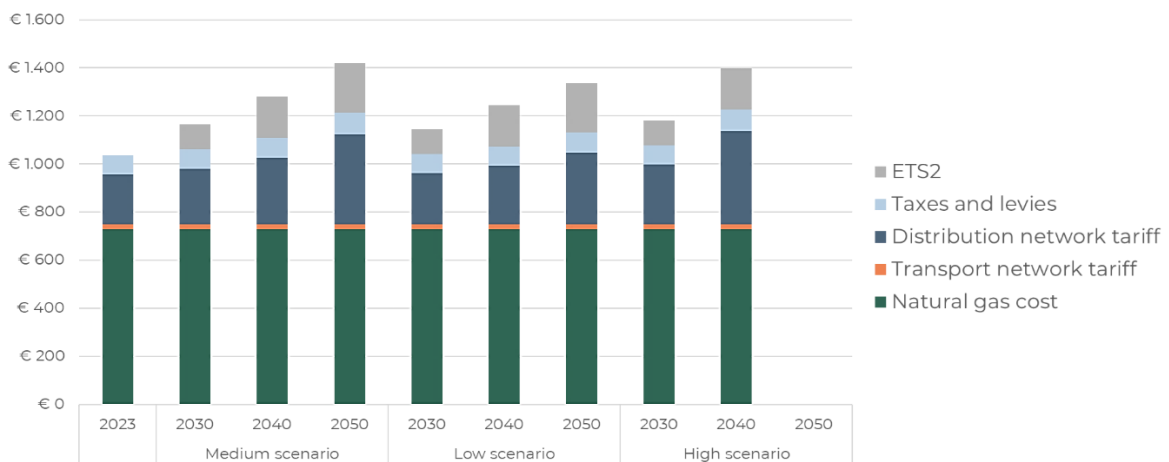
De berekeningen tonen dat nettarieven reeds tegen 2030 stijgen, en richting 2040 en 2050 zeer sterk toenemen. In het middenscenario loopt de stijging op tot meer dan 80% tegen 2050; in het lage scenario tot ruim 40%. In het hoge scenario stijgen de nettarieven sterk tot 2040, maar verdwijnen ze in 2050 volledig doordat er dan geen aansluitingen meer zijn, terwijl resterende kosten niet langer via tarieven kunnen worden gecupereerd. Deze cijfers houden geen rekening met ontmantelingskosten en stranded costs, wat de druk verder kan verhogen.

Tabel 2. Evolutie van de nettarieven t.o.v. 2023

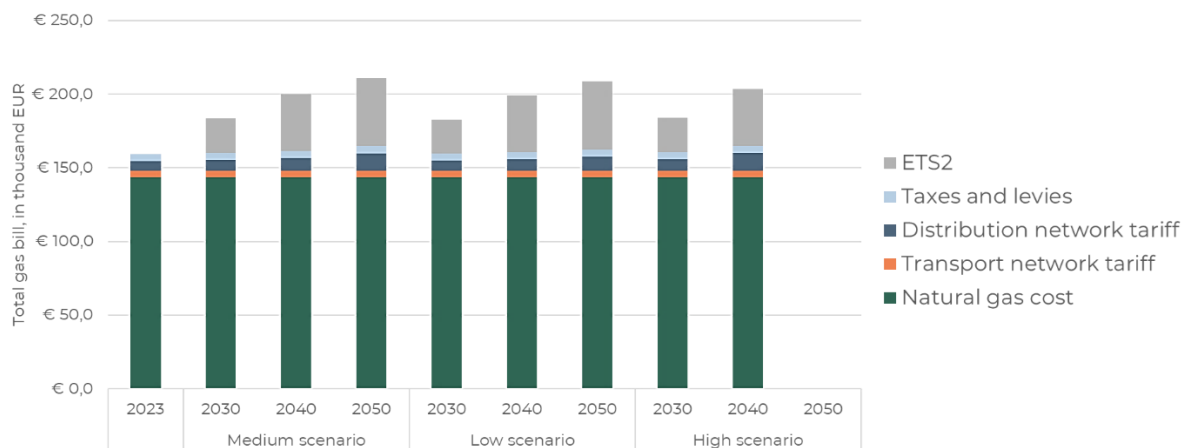
	2030	2040	2050
Medium scenario	+11,6%	+33,2%	+80,8%
Low scenario	+2,3%	+16,7%	+43,7%
High scenario	+19,1%	+87,1%	-

De energiecomponent van de gasfactuur beïnvloed door factoren buiten de controle van het beleid of van de regulator, zoals groothandelsprijzen en geopolitieke ontwikkelingen. Daarbovenop zal de invoering van ETS2 vanaf 2027 de gasfactuur verder doen stijgen, met een significante impact voor zowel residentiële als niet-residentiële gebruikers. Tot slot kunnen heffingen en belastingen de gasfactuur bijkomend beïnvloeden, onder meer door de aangekondigde Vlaamse taxshift die aardgas zwaarder en elektriciteit lichter belast.

Figuur 1. Gasfactuur voor huishoudens (13MWh)

Figuur 2. Gasfactuur voor niet-residentiële (2900 MWh)

Conclusies: Bij constante tarieven vanaf 2023 worden inkomsten niet langer kostendekkend. De combinatie van dalende gasafname, trager dalende kosten en bijkomende beleidsmaatregelen leidt tot een structurele stijging van de nettarieven en de totale gasfactuur. Zonder tijdige beleidskeuzes over afbouw, kostenverdeling en sociale correcties dreigt een toenemende financiële druk op resterende gasgebruikers, met belangrijke aandachtspunten voor betaalbaarheid en rechtvaardigheid.

4. Vragen & antwoorden

4.1 Vragen VNR ter attentie van de Vlaamse beleidsmakers

De volgende kernvragen dienen hierbij door de Vlaamse beleidsmakers beantwoord te worden:

– **Wanneer, waar en met welk ritme wil Vlaanderen aardgas uitfaseren?**

Op korte termijn nood aan een duidelijke beleidsvisie, want

- Lange investeringscycli en levensduur van verwarmingssystemen
- Netontmantelingsplannen worden pas opgesteld wanneer de gasvraag daalt
- Lokale warmteplannen wachten op signalen vanuit overkoepelend beleid
- Coördinatie bij het afsluiten van netgebruikers en bij het weigeren van nieuwe aansluitingen
- Ondersteuning van (kwetsbare) netgebruikers vraagt nodige voorbereiding en middelen

– **Hoe zal de ontmanteling van het aardgasnet verlopen?**

- Buiten dienst stellen vs. Verwijderen
- Welke kosten gaan hiermee gepaard? Wie zal deze kosten dragen (netgebruikers, Fluvius, belastingsbetaler, ...)?

– **Hoe worden warmteplanning, netplanning en sociale correcties geïntegreerd?**

Zonder deze keuzes kan de VNR geen richtinggevende prikkels inbouwen in investerings- en tariefregulering.

4.2 Vragen stakeholders ter attentie van de VNR

Scenario's en beleidsambitie

Het door de VNR gehanteerde middenscenario vertrekt van bestaand Vlaams beleid en huidige trends, en resulteert in een restgebruik van aardgas in 2050. Verschillende stakeholders wijzen erop dat recente Europese beslissingen (met name de EPBD, die fossiele verwarmingssystemen uitfaseert) impliceren dat een ambitieuzer scenario beleidsmatig meer voor de hand ligt. De discussie maakt duidelijk dat het verschil tussen scenario's niet louter analytisch is, maar fundamenteel samenhangt met politieke keuzes die nog niet expliciet zijn gemaakt.

Nood aan een duidelijk Vlaams beleidskader

Breed wordt erkend dat de VNR haar regulerende rol slechts ten volle kan opnemen wanneer er een duidelijk Vlaams beleidskader bestaat over:

- Het tempo en de geografische aanpak van de uitfasering van aardgas;
- De relatie met warmteplanning en zoneringsplanning;
- De voorwaarden waaronder aansluitingen kunnen of mogen worden afgekoppeld.

De Europese gasrichtlijn verplicht lidstaten om netontmantelingsplannen op te stellen wanneer de gasvraag structureel daalt, expliciet gekoppeld aan warmteplanning. Vlaanderen zal deze

verplichting moeten concretiseren in regelgeving, inclusief duidelijke regels voor afsluiting, ontmanteling en kostenverdeling⁶.

Gebiedsgerichte aanpak als sleutel

Een belangrijke consensus uit de studie en het debat is dat alleen een sterk georganiseerde, gebiedsgerichte aanpak effectief leidt tot een reductie van netlengte en kosten. Spontane of individuele afkoppeling blijkt onvoldoende om infrastructuur buiten dienst te stellen. Warmteplannen op lokaal niveau worden hierbij gezien als een cruciaal instrument, maar vragen bovenlokale beleidskaders en coördinatie.

Juridische en praktische onzekerheden bij ontmanteling

Hoewel er geen volledig juridisch vacuüm bestaat, is het onduidelijk welke regels precies gelden bij grootschalige ontmanteling. In de praktijk wordt vaak gekozen om leidingen enkel te verwijderen wanneer ze blootliggen (bv. bij wegenwerken), terwijl ze anders veilig in de grond blijven. Deze pragmatische aanpak is echter nog niet getest op grote schaal en vraagt beleidsmatige verduidelijking.

Rol van alternatieve gassen

De discussie over biomethaan toont spanningen tussen potentieel en realiteit. Verwachte volumes blijven beperkt in verhouding tot het huidige gasnet, terwijl de kosten hoog zijn. Er is onzekerheid over:

- De mate waarin biomethaan een residentiële rol kan spelen;
- De concurrentie met industriële vraag;
- Het ontbreken van een Vlaams beleidskader voor biomethaan.

De conclusie is dat biomethaan beleidsmatig relevant kan zijn, maar geen vanzelfsprekende rechtvaardiging vormt om het volledige distributienet in stand te houden.

Financiële en tarifaire vraagstukken

De vragen en antwoorden bevestigen dat de kostenstructuur van het gasnet rigide is. Zelfs bij dalend verbruik blijven aanzienlijke vaste kosten bestaan. De VNR benadrukt het belang van:

- Kostendeckende maar voorspelbare toegelaten inkomsten;
- Prikkels die gericht zijn op tijdige afbouw, zonder overinvesteringen;
- Kritische opvolging van nieuwe investeringen in functie van het risico op *stranded assets*.

Er is voorzichtigheid rond ingrijpende tariefwijzigingen (zoals hogere vaste kosten of versnelde afschrijvingen), zolang het beleidskader en de impact van andere evoluties op de aardgasfactuur (bv. de Vlaamse taxshift) niet volledig duidelijk zijn.

Sociale rechtvaardigheid en kwetsbare groepen

Meerdere actoren benadrukken het risico dat blijvende gasgebruikers en kwetsbare groepen disproportioneel worden getroffen door stijgende nettarieven. De VNR geeft aan dat de tariefstructuur aan heel wat vereisten moet voldoen (bv. non-discriminatie, kostenreflectiviteit, ...) en dat sociale correcties via die weg slechts zeer beperkt mogelijk zijn. Bredere fiscale en beleidsmaatregelen zijn hiertoe meer geschikt en kunnen een grotere impact hebben.

⁶ Zie ook Hoofdstuk 5 – waarbij VNR vraag naar een Vlaams beleidskader richting 2050.

Samenhang tussen energienetten

Tot slot onderstreept de discussie het belang van integrale energie-infrastructuurplanning. De afbouw van het gasnet kan niet los worden gezien van:

- De capaciteit en uitbouw van het elektriciteitsnet;
- Congestieproblematiek;
- De interactie met warmte, waterstof en andere energiestromen.

Hoewel Fluvius vandaag aparte plannen hanteert voor gas en elektriciteit, wordt erkend dat verdere integratie en gezamenlijke scenario's noodzakelijk zijn om blinde vlekken te vermijden.

5. Conclusie en toekomstplannen

De hoorzitting maakt duidelijk dat Vlaanderen zich in een precaire overgangsfase bevindt. Het aardgasnet is vandaag nog functioneel en betaalbaar, maar zonder tijdige beleidssturing dreigt het tegen 2030–2040 een rem te worden op de klimaattransitie, met stijgende kosten en sociale spanningen.

De kernboodschap aan de Vlaamse beleidsmakers is helder: zonder expliciete keuzes over de toekomst van het aardgasnet kan noch de regulator, noch de netbeheerder, noch de lokale besturen hun rol doeltreffend opnemen.

In afwachting van expliciete beleidskeuzes over de afbouw van het aardgasnet stelt de Vlaamse Nutsregulator (VNR) dat er momenteel geen noodzaak is om het regulerend kader ingrijpend te wijzigen. Wel pleit de VNR voor een geleidelijke en samenhangende evolutie richting nieuwe tariefmethodologieën, waarbij vermeden wordt om voortijdig ingrijpende wijzigingen door te voeren zonder beleidsmatige richting.

Tegelijk onderstreept de VNR het belang om het risico op *stranded assets* actief te monitoren en te beperken, in het bijzonder bij nieuwe investeringen. Daarbij wordt nauwer toegezien op investerings- en desinvesteringsplannen en op het asset management van Fluvius. De VNR geeft de aanpak van de Brusselse regulator, Brugel, als voorbeeld: onnodige investeringen mogen niet langer automatisch worden afgeschreven, terwijl investeringen die aantoonbaar noodzakelijk zijn in het kader van de energietransitie wel vergoedbaar moeten blijven. Ook versnelde afschrijvingen worden onderzocht, al wijst de VNR op mogelijke perverse prikkels indien hierdoor de stimulans om overinvesteringen te vermijden zou afnemen.

Daarnaast overweegt de VNR de opvolging van operationele kostendrijvers te verfijnen, te werken aan een toekomstbestendige tariefstructuur en de huidige aansluittarieven en afsluitkosten te herbekijken. Vandaag worden afsluitkosten volledig doorgerekend aan individuele netgebruikers, wat een hoge drempel vormt; een gedeeltelijke solidariseringslogica zou kunnen bijdragen tot een vlottere afkoppeling. Tot slot benadrukt de VNR dat beleidskeuzes nodig zijn over de mate waarin het aardgasnet tegen 2050 volledig moet verdwijnen, over de verdeling van resterende kosten tussen netgebruikers en de bredere gemeenschap, en over het vermijden van onbedoelde en sociaal onrechtvaardige effecten tijdens de transitie.

Bibliografie

- TRINOMICS & DNV i.o.v. VNR (2025|28), Studie toekomst aardgasnetten. [RAPP-2025-28 | Vlaamse Nutsregulator](#)
- EUROPEES PARLEMENT & RAAD (2024), Richtlijn betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markten voor hernieuwbaar gas, aardgas en waterstof. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=OJ:L_202401788

Bijlage: vragen en antwoorden hoorzitting

1. Scenariovragen – gasgebruik in 2050

Vraag:

Waarom gaat het middenscenario niet uit van nul gasgebruik in 2050?

Antwoord (VNR):

Het middenscenario vertrekt van bestaande Vlaamse maatregelen en huidige trends. Het houdt geen rekening met een expliciet 2050-doelbeeld. Daarnaast zijn er twee scenario's met snellere en tragere evoluties.

Opmerking:

Er is geen rekening gehouden met de recente EPBD die fossiele ketels uitfaseert. Als deze wordt meegenomen, lijkt het H-scenario dichter bij het Vlaamse pad te liggen (nog niet omgezet in regelgeving).

Antwoord (VNR): Klopt.

2. Uitfasering & beleidskader

Vraag:

Is er een duidelijk Vlaams beleidskader voor de gestructureerde uitfasering van gas?

Antwoord (VNR):

Nee, dat ontbreekt nog. Gasontmantelingsplannen moeten volgens EU-regels gebaseerd zijn op warmteplanning en zonerings. Er moeten regels komen over hoe afsluitingen moeten verlopen.

3. Datalevering door Fluvius

Vraag:

Kan Fluvius voldoende data aanleveren in functie van warmteplannen?

Antwoord (Fluvius):

Ja, dit komt in orde zodra warmteplannen verder gevorderd zijn.

4. Juridisch kader voor ontmanteling

Vraag:

Is het juridisch kader voor netontmanteling qua veiligheid, milieu-aspecten duidelijk?

Antwoord (VNR):

Niet echt – het is niet zeker of het ontbreekt, maar het is onduidelijk welk pad gevolgd moet worden.

Opmerking:

Indien een leiding bloot komt te liggen: verwijderen. Anders: laten liggen.

5. Zonaliteit en gebiedsgerichte aanpak

Vraag:

Is zonaliteit een relevante benadering?

Antwoord:

Ja, dit sluit aan bij warmteplannen. Uit de studie blijkt dat een gebiedsgerichte, gestructureerde aanpak essentieel is om netlengte te reduceren.

6. Drempelcriteria

Vraag:

Zijn er al drempelcriteria voor afkoppeling of ontmanteling?

Antwoord:

Nog niet – er ontbreekt beleidskader.

7. Afkoppelen zonder alternatief?

Vraag:

Mag er worden afgekoppeld als er geen alternatief beschikbaar is?

Antwoord (algemeen): Nee.

Antwoord (o.b.v. EU Richtlijn): Bij een formeel netontmantelingsplan kan afkoppeling, maar er moeten eerst duidelijke regels worden opgesteld. Er is altijd een link met warmteplannen. Bij het ontwikkelen van plannen moet afgestemd worden met de distributienetbeheerder.

8. Rol van VNR in ontmantelingsplannen

Vraag:

Kan VNR een rol spelen in ontmantelingsplanning?

Antwoord (VNR):

Onduidelijk, dit hangt af van de omzetting van artikel 57 van de nieuwe gasrichtlijn

Extra punt:

Kruissubsidiëring moet strikt worden bewaakt zodat kosten van DNB niet verschuiven naar elektriciteit.

Wat betreft coördinatie van ontmanteling met andere nutsmaatschappijen, wegenwerken, ... vraagt VNR zich af of Synductis ook een rol kan spelen.

9. Elektrificatie vs. biomethaan

Vraag:

Bevestigt VNR voor de gebouwde omgeving de prioriteit voor elektrificatie en warmtenetten, met biomethaan en H₂ blending slechts als niches?

Antwoord (VNR):

Elektrificatie en warmtenetten zijn prioritair. Biomethaan (Trinomics schat 1 TWh in 2050) is wel relevant, maar geen systeemoplossing.

Vervolgvrage: Is biomethaan betaalbaar voor huishoudens?

Antwoord (VNR): Indien de Injecties op het distributienet groter zouden worden dan de lokale afname, zou een aanpassing vereist kunnen zijn om biomethaan te comprimeren naar het transmissienetzoals in Denemarken) en zal biomethaan vooral naar industrie gaan.

Opmerking: Biomethaan-prognoses: sterke stijging tot 2030, daarna afvlakking door realistische inschatting. Het volume is bepalend voor levensvatbaarheid van het net.

Opmerking: Biogasinstallaties zitten aan hun plafond; omschakeling naar injectie is mogelijk maar er is geen biomethaankader. Veel biomethaan gaat nu naar het buitenland. Garanties van oorsprong moeten worden meegenomen.

10. Financiële vragen

a. Toegelaten inkomsten

Vraag:

Zijn de inkomsten voorspelbaar en sturen ze de juiste prikkels?

Antwoord (VNR):

Moeten kostendekkend zijn én de juiste prikkels geven. Belangrijk: geen onnodig lang openhouden van gasnetten → grondige controle van investeringen en assetplanning.

b. Gemeentebudgetten

Vraag:

Impact op gemeentebudgetten?

Antwoord (VNR):

Met zijn tariefmethodologie zorgt de VNR ervoor dat de distributienetbeheerders over voldoende middelen beschikken om hun taken uit te voeren én gestimuleerd worden om dat op een efficiënte manier te doen. Hoe Fluvius zich achterliggend organiseert en voor welke aandeelhoudersstructuur het kiest, is niet onze eerste focus; we spreken ons daar niet actief over uit.

c. Kosten ontmanteling en afsluiting

Vraag: Meer kosten bij combineren met water/riolering.

Antwoord (VNR): Klopt, hiermee is nog geen rekening gehouden.

Vraag: Eerst afsluiten, later pas ontmantelen indien opportuun.

Antwoord/opmerking: In praktijk blijven leidingen meestal liggen, wel op kaarten aangeduid.

Antwoord (VNR): Dit maakt ontmanteling goedkoper.

d. Nettarieven en tariefstructuur

Vraag:

Moeten nettarieven herzien worden?

Antwoord (VNR): Dat is een mogelijkheid die overwogen wordt – consultant suggereert een grotere vaste component. Voorzichtigheid is nodig omdat Vlaams beleidskader nog niet vast ligt en omdat verschillende evoluties een impact zullen hebben op de gasfactuur (bv. de Vlaamse taksshift).

Opmerking: Hogere vaste kost kan motivatie zijn om sneller af te koppelen.

Antwoord (VNR): Valabele piste.

e. Stranded assets

Vraag: Verschil tussen bestaande en nieuwe activa?

Antwoord (VNR):

Bestaande activa zijn vanuit een ander beleidskader gebouwd. Nieuwe activa kunnen met betere prikkels worden aangestuurd.

f. Kostendrijvers

Vraag: belangrijkste kostendrijvers?

VNR: Vaste OPEX zal volgens de studie licht dalen naar het einde toe; verfijning nodig.

11. Nieuwe vragen

a. Versneld afschrijven

Vraag: Kan de VNR het risico op overinvesteringen op laag niveau (per leiding, cabine, etc.) beoordelen?

Antwoord (VNR): Wij hebben niet de capaciteit om alle investeringen individueel te beoordelen, we beoordelen de investeringsplannen en daarnaast sturen we Fluvius aan via prikkels.

Bijvraag: Zou de digitale tweeling een individuele beoordeling mogelijk maken?

Antwoord (VNR): Nee, we rekenen op de expertise van Fluvius en sturen Fluvius op hoger niveau via prikkels. Bijkomend overwegen we om de link tussen de investeringsplannen en de tariefmethodologie te versterken.

b. EU-regels – afkoppelplan & koppeling met elektriciteit

Vraag: EU vereist koppeling met warmteplannen; verwijzing naar zonering, minder naar elektriciteit.

Antwoord (VNR): Er is wél afstemming voorzien met elektriciteitsdistributienetbeheerders.

c. Netontmantelingsplannen – VEKA

Vraag: Wat zijn de plannen van de Vlaamse overheid/regering inzake netontmanteling?

Antwoord (VEKA):

- Netontmantelingsplannen worden verplicht vanaf 2030–2035.
- Koppeling met warmteplannen, elektriciteit en waterstof.
- EPBD wordt omgezet → in 2050 geen aardgas voor residentiële verwarming.
- Gestructureerde aanpak is noodzakelijk; beleidskeuze moet nog volgen.

d. Kwetsbare groepen**Vraag:** Hoe vrijwaren?**VNR:** Tariefstructuur biedt maar zeer beperkte middelen om bepaalde klantengroepen (T1-T6) te ontzien. Impact blijft beperkt en moet o.a. ook nondiscriminatoir zijn. Ook verschillende andere evoluties (waaronder de Vlaamse taxshift) spelen een belangrijke rol in de toekomstige betaalbaarheid van de gasfactuur. Beleidskader speelt hier de belangrijkste rol.**e. Samenhang gas- en elektriciteitsnetten****Vraag:** Wat als elektriciteitsnet niet kan volgen?**Antwoord (VEKA):** VNR kan de tienjarenplannen van Fluvius beoordelen en moet waken dat gas- en elektriciteitsinvesteringen elkaar niet tegenwerken.**Opmerking:** Meer integratie van energie-infrastructuren nodig.**Antwoord (VEKA):** Europees kader vraagt één geïntegreerd systeemscenario voor alle energiestromen.**Antwoord (VNR):** Gas- en elektriciteitsplannen gebruiken gelukkig dezelfde assumpties.**Opmerking:** Blinde vlekken op middenspanning en laagspanning blijven aandachtspunt.**f. Vlaamse beleidsvisie & urgentie****Vraag:**

Is de klimaatstrategie coherenter te maken en waarom wacht VNR?

Antwoord VNR:

- Klimaatstrategie bestaat, maar niets staat erin over gasnetten.
- Onzeker wie beleidskeuzes moet voorbereiden.
- VNR werkt intern verder maar wacht op beleidskader; wil geen plannen maken die politiek niet gedragen zijn.
- Geen acuut operationeel risico, maar klimaattransitie vereist wel urgentie.

Opmerking: EPBD-omzetting en gaspakket zullen duidelijke signalen geven.**Opmerking:** Alleen met gecoördineerde aanpak krijg je iedereen mee; meer cijfermateriaal nodig.**Opmerking:** Vermijd beleidsmatige catch-22.**Opmerking:** Europees beleid ligt er al → regulator moet nu al meer daarop sturen.**Antwoord (VNR):** Neemt dit mee.

g. Afkoppeling van aansluitingen – hybride warmtepompen

Vraag:

Waarom blijven mensen met warmtepomp toch op gas aangesloten?

Antwoord (Fluvius): Data beschikbaar.

Opmerking: 70% woningen zou technisch klaar zijn voor warmtepomp, maar hybride blijft populair. Hybride zou niet als 'eindoplossing' mogen worden voorgesteld. Verwijderen van aansluitingen kost veel.

Bijvraag: Wie vergoedt stranded assets?

Antwoord (Fluvius): Veel meters blijven staan zonder tariefinkomsten, maar moeten wel veilig blijven → grote kosten bij uitfasering.

Opmerking VEKA: Er blijft dan nog steeds een leiding tot in de woning.

Opmerking: Vooral bij lucht-lucht-warmtepompen.

h. Nieuwe tariefperiode (vanaf 2029)

Vraag: Pleit voor nieuwe regels, zoals versnelde afschrijvingen.

Antwoord (VNR): Nog geen positionering, een duidelijk beleidskader is vereist. Verder dreigt versneld afschrijven een belangrijke prikkel tegen overinvesteringen in het aardgasnet weg te nemen

Opmerking (VEKA): Ziet nog geen daling van gasverbruik, dus geen argument voor versnelde afschrijvingen.